

Interactief voorlezen “Coco kan het!”

© Tekst en illustraties afkomstig uit *Coco kan het!* Loes Riphagen & Uitgeverij Gottmer.

Inleiding

In deze lesbrief geven we tips en ideeën om tijdens en na het voorlezen van het prentenboek “Coco kan het!”, de taalontwikkeling van je leerlingen te stimuleren en hun kennis van de wereld uit te breiden. Dit doen we door de stappen van het interactief voorlezen als uitgangspunt te nemen (Artikel: Interactief voorlezen: ja! Maar hoe?). In deze stappen wordt het (prenten)boek steeds verder uitgediept. De stappen staan kort beschreven in deze lesbrief.

Daarna gaan we in op het houden van gesprekken en het stellen van vragen over het boek. We geven ideeën voor het houden van een leergesprek en een exploratief gesprek, waarbij de ervaringen en het creatieve denkvermogen van leerlingen worden gestimuleerd. Er is een lijst met voorbeeld toegevoegd. Veel plezier!

Stappen interactief voorlezen

Stap 1: Introduceren van het verhaal

- Zorg voor een speelse introductie.
- Activeer de voorkennis van de kinderen.
- Lees het verhaal nog niet letterlijk voor.
- Laat het boek (en de kaft) zien en blader door het boek.
- Moedig de kinderen aan om te reageren op de illustraties.
- Laat de kinderen voorspellen waar het boek over gaat.
- Bied materialen aan die passen bij het boek met behulp van de verteltafel of vertelkoffer.

In een eerdere lesbrief hebben we stap 1 van het interactief voorlezen uitgewerkt, gericht op taalzwakke leerlingen. Hier is een link naar deze lesbrief: [Nationale Voorleesdagen: onze lesideeën - HCO](#).

Stap 2: Voorlezen van het verhaal

- Stel voorafgaand aan het voorlezen een luistervraag.
- Lees het boek voor en maak eventueel gebruik van concrete materialen.
- Blijf dicht bij de letterlijke tekst, vertel het verhaal niet in je eigen woorden.
- Leg moeilijke begrippen kort uit als je ziet dat kinderen dat nodig hebben.
- Presenteer de belangrijke personages en gebeurtenissen.
- Nodig de kinderen uit om, indien mogelijk, verschillende zintuigen te gebruiken.
- Houd het aantal onderbrekingen beperkt, zodat de kinderen in het verhaal blijven!

Stap 3: Ingaan op het verhaal

- Lees het verhaal nog eens voor.
- Leg moeilijke begrippen nog eens uit.
- Speel het verhaal samen na en laat de kinderen meedenken over het verloop.
- Laat de kinderen verbanden leggen tussen onderdelen uit het verhaal
- Neem iets meer afstand van het verhaal door vergelijkbare situaties te bespreken en te laten zien

Stap 4: Verdiepen van de verhaallijn

- Laat het verhaal navertellen of naspelen.
- Lees het boek nogmaals voor.
- Stel denkvragen en ervaringsvragen
- Laat de kinderen relaties leggen (oorzaak-gevolg, middel-doel)
- Laat de kinderen probleempjes oplossen

Soorten vragen die je kunt stellen:

Soort vraag	Uitleg	Voorbeeld	Doel
Retorische vraag	Vragen waarop geen antwoord gegeven hoeft te worden, helpen om te starten	Kijk, ik heb hier een boek, zie je dat?	Betrokkenheid creëren
Ja-nee vragen		Is het een hondje?	Checken, passief
In- en aanvullen	Zeker weten dat een kind het antwoord kan geven! Niet laten raden!	Aziz heeft een fiets en Daan heeft een...?	Checken, actief
Twee/meerkeuze		Is het konijn bruin of wit?	Checken
Open vraag met kort antwoord	- waar-vragen- proces / volgorde vragen- oorzaak-gevolg vragen	- Waar loopt de hond?- Wat doet de hond eerst?	Gesprek aangaan
Open vraag met lang antwoord	- meningsvragen- tegendeelvragen	- Wat zou jouw mama daarvan vinden?- Wonen spinnen alleen maar binnen?	Gesprek aangaan

Tips:

- Wissel af tussen de soorten vragen (ook als differentiatie binnen de groep).
- Kies bij taalzwakke leerlingen in eerste instantie voor vragen uit de eerste 4 categorieën, zodat ze met de taal / woordenschat kunnen oefenen en succeservaringen opdoen. Daarna ook vragen uit de laatste 2 categorieën, om de taalproductie te stimuleren.

Voorbeeldvragen voor gesprekken

Gesprekken met kinderen verbreden hun leefwereld en verdiepen hun kennis. Daarnaast is het een belangrijk middel om je leerlingen aan te zetten tot taalproductie. Wat weer een belangrijke rol speelt in het vergroten van de taalvaardigheid van de leerlingen. Om deze gesprekken te ondersteunen hebben we voorbeeldvragen gemaakt bij twee soorten gesprekken: leergesprekken en exploratieve gesprekken.

In een leergesprek worden vooral vragen gesteld die ingaan op wat er in het boek gebeurt. Er wordt gevraagd naar meer concrete en directe relaties die de leerlingen makkelijker kunnen leggen. Je kunt dit bij stap 3 en/of 4 kunnen inzetten, afhankelijk van het niveau van de groep.

Daarnaast hebben we voorbeeldvragen voor een exploratief gesprek. Tijdens een exploratief gesprek wordt er gereflecteerd, gestimuleerd en uitgedaagd en vragen de kinderen zich dingen af. Meer informatie hierover is te vinden in het boek 'De leeruitdaging voor jonge kinderen' [De Leeruitdaging voor jonge kinderen | Bazalt](#). Deze vragen zijn vooral geschikt om in te zetten bij stap 4 of als differentiatie voor sterkere leerlingen.

Maak een mooie selectie van vragen en laat de leerlingen je verwonderen en verbazen over hun antwoorden en speel daar op in!

Vragen voor een leergesprek:

Vooraf (betrokkenheid creëren):

- Wat denk je dat Coco vandaag gaat leren?
- Hoe zou zij dat vinden?
- Heb jij wel eens iets nieuws geleerd dat je moeilijk vond? Hoe voelde je je toen?

Vooraf (luistervraag, stel 1 van deze vragen!):

- Wat heeft Coco vandaag geleerd?
- Wat moeten alle kleine vogels leren?
- Wat durft Coco niet?
- Waarom durft ze niet?
- Waarom wil ze het wel leren?
- Wat doet mama om Coco te helpen?
- Wat gebeurt er aan het eind?

Tijdens (niet te vaak onderbreken!):

	<u>Pagina</u>
- Denken jullie dat Coco ook gaat vliegen? Waarom denk je dat?	1-2
- Waarom trippelt Coco terug naar het nest?	3-4
- Zie je met welke vormen de kleine vogels vliegen?	7-8
- Wat gebeurt er als je heel hard op de grond valt?	9-10
- Wat wil Coco graag eten? / Wat wil moeder dat Coco eet?	11-12
- Waarom zit de kat onder de boom?	13-14
- Kunnen jullie voordoen aan Coco hoe het moet? Hoe sla je je vleugels uit, hoe fladder je nu eigenlijk?	15-16
- Hoe denken jullie dat mama Coco gaat helpen?	17-18
- Mama geeft Coco een schop onder zijn kont. "Hupsakee!" zegt ze. Doe dat maar eens even na! Hoe had mama Coco ook kunnen helpen?	19-20
- Wat zien jullie gebeuren?	21-22
- Het is gelukt. Coco kan vliegen! Zien jullie wat Coco als eerste gaat doen?	23-24
- En wat doet hij daarna?	25-26
- Wie roept naar Coco? Waarom roept mama Coco?	27-28
- Coco laat zien wat ze al kan. Wat zou er nu gaan gebeuren?	29-30
- Coco is vast heel moe, maar weten jullie wat hij morgen wil doen?	33-34

Na afloop:

- Coco vindt vliegen reuzespannend. Hij denkt: als het niet lukt, dan ... (val ik op de grond en op de grond is het gevaarlijk) Wat is er gevaarlijk op de grond? (aanwezigheid van wilde dieren)
- Coco denkt ook: als het me lukt, dan ... (kan ik met mijn vriendjes vliegen en kan ik eten wat ik zelf wil)
- Hoe helpt mama Coco met vliegen?
- Hoe vindt Coco het dat hij ineens kan vliegen? Hoe weet je dat? (hij juicht / hij vliegt de hele dag / hij vliegt naar het topje van de boom)
- Hoe vindt mama het dat Coco kan vliegen? (Ze is blij / ze is trots)

Vragen voor een exploratief gesprek:

Tijdens (niet te vaak onderbreken!):

- Kunnen alle vogels vliegen? (Struisvogels, pinguïns, kalkoenen niet) Waarom kunnen deze vogels eigenlijk niet vliegen? En zouden we ze dan wel vogels moeten noemen? (p. 5 en 6)
- Wat zou je allemaal kunnen eten als jij kon vliegen? (p. 11 en 12)
- "Hupsakee" en mama geeft Coco een schop onder zijn kont. Worden jullie ook weleens zo geholpen door jullie papa of mama? Bijv. bij het leren fietsen of zwemmen? (p. 19 en 20)
- Mama geeft Coco een schop onder zijn kont. "Hupsakee!" zegt ze. Doe dat maar eens even na! Wanneer gebruik je dat woord 'Hupsakee!' nog meer? (p. 19 en 20)
- De vogels zien er allemaal anders uit. De een is bruin met grijs, de ander is beige met bruin en we zien ook een roze. Zouden ze allemaal hun eigen vogeltaal spreken? Hoe zit dat bij mensen? Spreken mensen die er anders uitzien ook een andere taal? (p. 25 en 26)
- Mama had Coco nog zó gewaarschuwd. Luisteren jullie altijd als mama zegt dat je voorzichtig moet zijn? (p. 31 en 32)

Na afloop:

- Wat doen alle vogels? En alle vissen? En wij, wat doen (alle) mensen?
- Had je dezelfde gedachten als Coco toen je voor het eerst ging lopen / eten / springen / zwemmen? Dacht je toen ook; als het lukt, dan... en als het niet lukt, dan...?
- Wat kun je nu nog niet? Wat zou er gebeuren als het lukt? En wat als het niet lukt?
- De mama van Coco is heel trots op Coco. Is jouw mama ook wel eens trots op jou? Vertel..
- Wanneer zeg jij 'ik-kan-het-niet'? Wat zeggen anderen om jou heen?
- Zou je ook bij alles 'ik-kan-het-wel' kunnen roepen? En waarom?
- Wat moet je allemaal kunnen om te kunnen vliegen? Wij kunnen helemaal niet vliegen, dus kunnen wij dat eigenlijk wel weten?
- Welke dingen kunnen wij wel die vogels niet kunnen? En, hoe zouden vogels dat vinden?
- Zou je, net als Coco, willen vliegen? Wat zou je daar leuk aan vinden? Wat vind je er eng/minder leuk aan?

Overige links en tips

Nationale voorleesdagen: [De Nationale Voorleesdagen | Voorlezen maakt je leuker](#)

Boek: [De Leeruitdaging voor jonge kinderen | Bazalt](#).

Tips voor het voorlezen, inrichting en knutsels: [Lezen Nou! | Coco kan het! | De Nationale Voorleesdagen | Prentenboek van het jaar - YouTube](#)

Website Loes Riphagen (incl. knutsel Coco): [Coco kan het! - Boek - Prentenboek – Loes Riphagen](#)

Artikel in HJK (september 2015): Interactief voorlezen: ja! Maar hoe? Handvatten bij interactief voorlezen. Irma Koerhuis, Marieke op den Kamp